

STOP

DISKRIMINACI

PŘÍLOHA ČASOPISU ROMANO VOŘÍ / ČÍSLO III / ROČNÍK I.

SAMOSTATNĚ NEPRODEJNÉ

Majitelé bytů a domů versus Romové

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, dostává se vám do rukou třetí číslo přílohy časopisu Romano voří STOP diskriminaci, které vychází v rámci projektu Medializace a prosazování lidských práv, jež realizuje občanské sdružení ROMEA. Na projektu úzce spolupracujeme s nevládní organizací In Iustitia, jejíž členové se dlouhodobě zabývají právní oblastí spojenou s porušováním lidských práv a diskriminací. V aktuálním vydání přílohy se věnujeme bydlení Romů, respektive diskriminaci, která se týká jejich bydlení, v návaznosti na další jevy. V prvním článku shrnujeme naše poznatky, které jsme v rámci projektu medializace násilí

z nenávisť a diskriminace nasbírali po celé České republice. Nejvíce se zabýváme vyloučenými lokalitami ve Slezsku a na severní Moravě, kde je situace v tomto směru pravděpodobně nejhorší. Jde o jednu z nejhudších oblastí u nás vůbec. V Karvině se lidé dodnes vypořádávají se ztrátou bydlení po dosud neobjasněném vyhoření domu. V Orlové odmítli místní lidé do družstevního domu vpustit starší paní, která se stará o vnuka postiženého mozkovou obrnou, jen proto, že je Romka. Byt získala od realitní kanceláře, všechny náležitosti včetně financí měla vyřízené, ale musela se vrátit do bytu, v němž bydlela doposud, který vlastní firma RPG byty. Ta ji nazpátek do zdravotně závadného bytu přijala, ale hned jí o několik set korun zvedla již tak dost vysoké nájemné.

Této firmě, která vlastní dřívější hornické nízkopodlažní domy po celém Slezsku a severní Moravě, se věnujeme v dalších řádkách. Její chování někdy přivádí nájemníky do pozice nevolníků – peníze musejí platit na den přesně, jinak jim hrozí vystěhování, o své domy se však RPG nestará, nechává je chátrat. Klidně však vybírá nájemné vysoké jako za luxusní bydlení první kategorie i za byt, v němž je plíseň.

Připomínáme populistické jednání chomutovské primátorky Ivany Řápkové z ODS, která sice měla použitelné nástroje k získání peněz za nájemné, ale nevyužila jich, protože o nich nevěděla. Namísto toho neváhala i porušit zákon. Nezpomínáme naopak populistické řádění někdejšího vsetínského starosty a pozdějšího ministra Jiřího Čunka, který vystěhoval Romy do kontejnerových buněk na okraji Vsetína, i mimo okres, často do nevyhovujícího bydlení, protože se o něm psalo hodně a je notoricky známé.

Ve druhém článku přinášíme aktuální stav konkrétního vystěhování Romů v Roudnici nad Labem, z komerčních důvodů. Město prodalo podezřele levně, za 1,5 milionu korun, tři obytné domy se 43 byty i s pozemky, plus další tři pozemky soukromé firmě. Zastupitelstvo nechtělo tento prodej schválit, protože se obávalo o osud nájemníků. V těchto domech bydleli či ještě bydlí Romové. Nakonec jej schválilo s tím, že ona soukromá firma musí nájemníkům sehnat odpovídající náhradní bydlení. Od té doby byli nájemníci vystaveni nátlaku na vystěhování, včetně zavření vody.

Podle pracovní analýzy, kterou vypracovala vládní agentura pro sociální začleňování ve vyloučených lokalitách, svědčí poznatky z terénu o tom, že bytová situace Romů není dobrá. Noví či staronoví majitelé ze svých domů vystěhovávají Romy do náhradních bytů (obvykle horší kvality), anebo – při neexistenci či neprokatelnosti nájemních smluv – i bez náhrady. Jindy obce samy

Luxusní byt první kategorie podle firmy RPG byty. Plíseň na stěnách nebrání této firmě sroubovat nájem do závratných výšin.

Foto: František Kostlán

pro dlužníky nájemného zřizují tzv. „holobyty“, ve kterých je však nájemné mnohdy vyšší než v ostatních bytech. Důsledkem těchto postupů vznikaly a stále vznikají ghetta. V České republice je více než 310 takových vyloučených lokalit, žije v nich okolo 80 000 Romů a nižší, nezjištěný počet etnických Čechů.

Právě medializace podobných případů, které v příloze popisujeme, je jednou ze součástí našeho projektu, který je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Text: František Kostlán

Pokud o nějakém takovém případě víte, neváhejte a kontaktujte nás buď e-mailem na: romea@romea.cz nebo prostřednictvím bezplatné telefonní linky 800 307 307.

V JAKÝCH PŘÍPADECH POMÁHÁME:

- neoprávněné přerazení dítěte do speciální školy
- nerovný přístup pedagogů k dítěti
- verbální či fyzické napadení dítěte na půdě školy
- nerovný přístup ze strany zaměstnavatele k romskému uchazeči o volné pracovní místo
- rozvázání pracovního poměru ze strany zaměstnavatele za nedodržení zákonných podmínek
- neplnění povinností příslušníků samospráv a Policie ČR směrem k romskému klientovi
- překračování pravomocí příslušníků samospráv a Policie ČR
- násilí motivované nenávisť k příslušníkům etnických či národnostních menšin (verbální či fyzické útoky, zastrašování, vydírání, vyhrožování, útoky na majetek či hanobení pietních míst motivované nenávisť).

Z Romů se mnohdy stávají rukojmí majitelů domů

Text: František Kostlán

O místech, kde většinou žijí sociálně slabí lidé, se hovoří jako o sociálně vyloučených lokalitách. Naši chudí – Romové, ale občas i etničtí Češi – to schytávají pro svou chudobu ze všech stran. Pro jedny jsou parazity a nemakačenky, pro druhé socky, pro třetí lenochy, kteří se o sebe nedokážou postarat. Nadávat, ba dokonce paušalizovat a tvrdit to o všech zároveň, však může jen někdo, kdo se o život v chudinských čtvrtích nezajímá. Vymotat se ze sociální pasti, do níž se ne vždy vlastním přičiněním dostali, je těžké, někdy přímo nemožné. A nejvýraznější překážkou v tom je – vedle sehnání práce – bydlení, nároky majitelů domů a jejich zacházení s nájemníky či podnájemníky. Pojďme se podívat na podmínky, v nichž žijí – pár příkladů z míst, o nichž média obvykle neinformují. Téměř žádný z aktérů si nepřál zveřejnit své jméno. Důvod? Strach!

Bída a strach vyjít na ulici

Dvě matrace na holé podlaze, holé stěny, bez nábytku, elektřiny, plynu, nádobí, bez jídla. Vedle matrací stojí prastarý, rozviklaný invalidní vozík. Na matracích leží šestašedesátiletá, na spodní část těla ochrnutá žena, kterou ten den pustili z nemocnice. Na skřínce s popraskaným povrchem, jediným kouskem nábytku v místnosti, sedí její mentálně postižený, asi dvacetiletý vnuk. Paní ukazuje účet z nemocnice na 360 korun a říká: „Důchod, včetně vdovského, mám 4 600 korun, z čeho mám všechno platit?“ Dům, kde bydlela, vyhořel a byl zbourán, a ona se po propuštění z nemocnice ocitla bez věcí a prostředků v bytě náhradním, nezařízeném. Začala se o ni starat mladá sousedka, maminka třech krásných dětí s velkýma kulatýma očima: uvařila invalidní paní i jejímu vnučkovi polévku, ze skládky přinesla matrace a popraskanou skřínku. „Zítřka by snad mohl dorazit někdo z její rodiny, ale nevím, jestli vzkaz, že už ji propustili z nemocnice, do vedlejšího města, kde momentálně jsou, skutečně dorazil,“ říká sousedka.

Jsem v Karviné, v lokalitě zvané Na vagónce. O příčinách požáru zmíněného domu se v tu chvíli zatím neví nic přesnějšího, policie dosud nic nevyšetřila, z oficiálních míst ovšem zní obvyklý hlas, že za něj může elektroinstalace či rozbitý spotřebič, v tomto případě lednička. Ta ovšem podle nájemníků stála na chodbě a nebyla ani zapnuta do zásuvky.

„Viděla jsem to odpoledne u ubytovny auto, u kterého stáli vyholení muži,“ odpovídá nám mladá žena na dotaz, jestli v den požáru neviděla něco neobvyklého, co v této lokalitě, obydlené z devadesáti procent Romy, není běžné. Ptali jsem se proto, že na tento dům dříve dvakrát zaútočili rasisti zápalnými lahvemi.

Možná dům v tomto případě skutečně vyhořel bez cizího zavinění, ale policie obvykle drmolí tuto mantru proto, že nechce případy, v nichž Romové figurují jako oběti, vyšetřovat. Na severní Moravě, ve Slezsku, ale třeba i v severních Čechách je tento jev velmi častý. Ale nepředbíhejme, větší případy se rodí hlavně proto, že si policisté nevšímají těch „menších, běžných, všedních, denních...“

V popisované lokalitě v Karviné si lidé, především matky s dětmi i děti, když jsou samy venku, musejí neustále dávat pozor. „Nedávno tu jeli okolo v autě. Přibrzdili a stříleli po nás takové kuličky z umělé hmoty, docela to bolelo,“ říká mladá maminka s malým dítětem v náručí. Její sousedka ji doplňuje: „Hážou tu na nás pořadí i brambory, do kterých napřed zapíchají skleněné střepy, nebo kelímky s hořícími. Tady si na ulici nemůžete být ničím jisti. Ale to kolikrát ani doma, do oken nám často hážou kameny. Spousta oken tu nemá sklo, protože dávat peníze za sklenáře se nevyplácí. Mně vymlátili okna dvakrát po sobě, protože bydlím hned u silnice a v přizemí.“

Totéž nám potvrzovali všichni místní obyvatelé, s nimiž jsme hovořili. „To je tady úplně běžné, gadžové tu mají hon na Cigány jako sport. Tím se policie už vůbec nezabývá,“ říká pomenší muž. Karviná v tomto směru není žádnou výjimkou. Podle výpovědí lidí, s nimiž jsme hovořili na mnoha místech ve Slezsku a na severní Moravě, je to, co se děje v Karviné, v celém regionu běžnou záležitostí.

Jste Romka, nechceme vás

Co se týče bydlení, je pro Romy často začarovaným kruhem. Lidé nemají peníze na nájem v kvalitnějších bytech. A když náhodou dostanou práci

Byt v Orlové byl zničen vodou v době, kdy zde bývali nájemníci, protože vlastník, firma RPG byty, svůj dům neopravila a nechala jej chátrat.

Foto: František Kostlán

a mohli by si lepší bydlení dovolit, nikdo je nechce vzít do podnájmu či nájmu. Problém s tím mají Romové v celé republice: Pokud se domluví s majitelem domu telefonicky, byty k dispozici jsou, když posleze přijedou osobně a je vidět, že jde o Romy, majitelé jim byt odmítnou pronajmout. V lepším případě jim dají smlouvu na dobu určitou, většinou na tři měsíce, výjimečně až na rok. Romové tak nikdy nemají jistotu, že nebudou muset za chvíli hledat bydlení další, přičemž najít byt je čím dál těžší. Podle průzkumů nechce okolo osmdesáti procent obyvatel bydlet vedle Romů.

Odstrašujícím příkladem v tomto směru je případ jedné paní z Orlové, vdovy, která se stará o vnuka postiženého mozkovou obrnou. Bydlela přechodně v domě, který patří firmě RPG (o níž píšeme níže), v nevyhovujícím, zdravotně závadném bytě. Za 3+1 platila čistý nájem 3 900 korun + zálohu na energie a další poplatky. „Prý je to byt první třídy – komfort, přitom sem zatéká, v ložnici a v koupelně mám na zdi plíseň, v kuchyni kvůli vlhkosti neustále opadávají kachličky a navíc tu mám zavedenou jen studenou vodu,“ řekla nám obyvatelka bytu.

Přes realitní kancelář získala byt v družstevním paneláku v jiné části Orlové. Nic se nedělo, dokud se na byt nepříšla podívat. Líbil se jí a se zaměstnankyní realitní agentury se domluvily, že se tam druhý den se svým vnučkem nastěhuje. Měla už vyřízené veškeré papírování i poplatky, dostala tedy klíč od bytu a druhý den tam přijela s plným stěhovákem. Před domem ji čekali místní nájemníci – družstevníci. Ti během čtyřiašedesáti hodin sepsali petici, že v domě nechťejí Romové a tuto paní odmítli vpustit do domu. Na policii jít nechťela, protože doufala, že se to může časem, po vzájemné domluvě, změnit.

Ocitla se tak na ulici, protože v rámci přestěhování dala výpověď v bytě u RPG. Ta jí nakonec ten samý byt znovu pronajala, v ten samý den, kdy se z něj vystěhovala. Zvýšila však přitom o několik set korun nájem, takže výsledkem celé operace bylo, že paní i nadále bydlela ve zdravotně závadném bytě, za vyšší nájem než dosud. „Vychovala jsem pět dětí, šestnáct roků makala na šachtě, ani manžel ani já jsme nebyli nikdy trestáni, nikomu nic nedlužím, všechno zásadně platím včas, ale pořád se mnou někdo zachází jako s méněcenným člověkem,“ řekla nám tato paní k celé situaci, v níž se ocitla nikoli vlastním přičiněním.

Vazalové

Podle pracovní analýzy, kterou vypracovala vládní agentura pro sociální začleňování ve vyloučených lokalitách, svědčí poznatky z terénu o tom, že bytová situace Romů není dobrá. Noví či staronoví majitelé ze svých domů vystěhovávají Romové do náhradních bytů (obvykle horší kvality), anebo – při neexistenci či neprokatelnosti nájemních smluv – i bez náhrady. Jindy obce samy pro dlužníky nájemného zřizují tzv. „holobyty“, ve kterých je však nájemné mnohdy vyšší než v ostatních bytech. Důsledkem těchto postupů vznikaly a stále vznikají ghetta. V České republice je více než 310 takových vyloučených lokalit, žije v nich okolo 80 000 Romů a nižší, nejištěný počet etnických Čechů.

Jedním z oněch nových majitelů domů, které lze uvést jako odstrašující příklad, je firma RPG byty, která na naše e-mailem zasláné otázky neodpověděla. K nájemníkům se RPG občas chová jako ke svým vazalům. Svého času získala od Ostravsko-karvinských dolů

(OKD) hornické domy na více místech ve Slezsku a na severní Moravě. Se-stěhovává do nich sociálně slabé lidi, většinou Romy, a vytváří tak ghetta, v nichž žít je leckdy velmi těžké. A dostat se z nich do normálního života je pro jejich obyvatele často nedosažitelné. Nájemné RPG dává neobvykle vysoké a při sebemenším nepochopení nájemníky vystěhovává nebo jim neprodlužuje smlouvu. Dobře tedy, chová se jako majitel, lze namítnout. Jenže majitel se o svůj majetek stará, což RPG nedělá. Domy jsou často zničené, s opadanou omítkou, zničenými stěnami – to vše před příchodem nových nájemníků. V některých lokalitách jsou byty mokré, plesnivé, jejich nájemníci však i za tyto byty platí nájem stejně vysoký jako za byty první kategorie. RPG se o domy nestará, nechává je chátrat. Až na výjimky se nenajde nájemník, který by neměl vůči této firmě námitky.

Na jedné z fotografií je zobrazen stav bytu v jednom z domů v Orlové, který nebyl vybydlen nájemníky, ale který firma RPG nechala zpustřit vnější vlivy – zatékáním vody do domu při dešti. A to v době, kdy v nich bydleli lidé. Namísto opravy domů nechá RPG v takto zničených bytech bydlet nájemníky do chvíle, než si začnou stěžovat. V momentě, kdy by jí to mohlo mediálně uškodit, je RPG ochotna Romy přestěhovat do jiných svých domů, o něž se však rovněž nestará.

Namísto řešení populismu

Problémy sociálního vyloučení včetně jeho průvodních jevů se často „řeší“ prostřednictvím represivních metod. Případ chomutovské starostky Ivany Rápkové (ODS) je alarmujícím, výstražným příkladem – z prostého faktu, že dluhy je potřeba platit, udělala za pomoci populistických gest velké politikum. Chomutov se během celé kauzy dopustil více omylů, včetně porušení zákona: dovolil exekutorovi, aby peníze od dlužníků vybíral při výplatě sociálních dávek a poskytl médiím snímky z kamerového systému, který sledoval exekutorské zabavování dávek dlužníkům.

Rápková získala na celé kauze politické body mimo jiné i proto, že „opomněla“ dodat to nejpodstatnější. Například to, že exekuce sociálních dávek, které u neplatičů nařídila, se týkaly pouze necelého jednoho procenta celkové dlužné částky. Nepříznala ani to, že město nepoužívalo k vymáhání dluhů nástroje, jimiž lze zamezit vzniku dluhů a předejít tak ztrátě bydlení. Podle studie Podporované byty, kterou již v roce 2006 vypracovalo ministerstvo pro místní rozvoj, lze strhávat peníze za dluhy prostřednictvím institutu zvláštního příjemce, kterým může být město či obec. A to, krom jiného, i v případě, kdy by se „výplatou“ dávky dosavadnímu příjemci nedosáhlo účelu, kterému má dávka sloužit...“ Jestliže je naplněn předpoklad, že se například výplatou příspěvku na bydlení nedosáhne účelu poskytované dávky, má správní úřad dokonce povinnost (nikoliv možnost, jež závisí na volné úvaze) zvláštního příjemce ustanovit. Studie doslova tvrdí: „Pokud město využije institut zvláštního příjemce včas, nemusí ke vzniku dluhů vůbec dojít. Město tak může uspokojovat průběžně své pohledávky a není nutné sahát po jiných nástrojích, jako jsou soudní řízení, exekuce, popř. vystěhování, v důsledku čehož se zbytečně přispívá k další sociální segregaci neplatičů.“ Rápková chtěla v Poslanecké sněmovně prosadit, aby obce mohly strhávat dluhy ze sociálních dávek předem. „Neplatiči se nikdy nedostanou do dluhů, protože jim to dříve strhneme my. To mi přijde absolutně logické a prioritní,“ řekla v časopise Týden. O institutu zvláštního příjemce, který to už dávno řeší, v tu chvíli evidentně nic nevěděla, což významně svědčí o míře její kompetentnosti zastávat významnější místo.

Chomutovská radnice pochopitelně mlčí i o tom, že její způsob vymáhání dluhů byl kontraproduktivní. „Část lidí se sice snaží mnohem více než dříve svoje závazky hradit, ale zároveň se spousta z nich se dostala do hluboké sociální pasti,“ řekl Martin Šimáček, ředitel vládní agentury pro sociální začleňování ve vyloučených lokalitách. Důvodem jsou podle něj mimořádně vysoké odměny pro exekutory: „Vmetly je do situace, kdy již nemohli zaplatit nájemné a jiné obvyklé výdaje, a naopak to prohloubilo jejich sociální vyloučení.“

„Chtěl jsem se s městem dohodnout na splátkovém kalendáři. Teď ale nemám ani na splátky, ani na zaplacení složenek,“ potvrzuje Šimáčkova slova jeden z dlužníků. A jedna z rodin, která městu dlužila 840 korun, nemohla uvěřit tomu, co se u nich odehrálo: „Exekutoři nám zabavili počítač, televizi a audio soupravu v hodnotě okolo třiceti tisíc korun.“

Chomutov se však populismus a nekompetentnost jeho představitelů začíná nevyplácet. Exekutor Jan Paraska chce od Chomutova miliony za provedení exekucí. Paraska loni v dubnu dlužníkům zabavil sociální dávky přímo po vyplacení na úřadě, jak si to přála Rápková. Město peníze hradit odmítá, proti jeho požadavku se odvolalo ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem. Podle informací internetového deníku Romea.cz požaduje Paraska od města 7800 korun za každý případ, kterých bylo dohromady 1040. Město by mu tedy mělo zaplatit 8 112 000 korun.

Trestné výpravy na chudé

I v některých chudinských sídlištích se však najdou lidé, kteří zatím mají dost síly, kteří i přes dlouhodobou depresi z marného hledání zaměstnání a následného propadu do sociální pasti neztrátili sociální návyky. Ladislav Baláz se vrátil po dvanácti letech z Británie a hned začal ve Slezsku a na severní Moravě zakládat organizaci Europe-Roma CZ, která chce zlepšovat soužití Romů s majoritní společností. V havířovské čtvrti Šumbark, kde se usídlil, obešel sousedy, Romy i etnické Čechy, a domluvil se s nimi, že od každého vyberou peníze a za ně vymalují chodbu domu, nalakují a opraví kamovní dveře, které také začnou na noc zamykat. Baláz nyní obchází celé sídliště a snaží se společně zvelebování bydlíště organizovat ve velkém. I tyto domy patří firmě RPG byty. „V domech, o které jejich majitelé nepečují, přece nejde žít, musíme se o to tedy postarat sami. Jsem rád, že na to přistoupili sousedé, bez rozdílu. Všichni na tom máme stejný zájem, už jenom proto, že v této

Byt v Orlové byl zničen vodou v době, kdy zde bydleli nájemníci, protože vlastník, firma RPG byty, svůj dům neopravila a nechala jej chátrat.

Foto: František Kostlán

části Šumbarku nás prakticky každý týden napadají rasisti, a ti si k útokům vybírají domy podle jejich vzhledu. Důležitější však je, že tyto zdánlivě všední věci dávají dohromady lidi bez rozdílu odstinu pokožky.“

Tyto trestné výpravy také nejsou nic neobvyklého. Pořádali je i násilníci, například, v Opavě, Rýmařově, Přerově či Moravském Berouně. Asi nejznámější pokus o pogrom se odehrál v Janově, litvínovském sídlišti, kam soukromá realitní kancelář nastěhovává Romy, aby na jejich dosavadních bytech v jiných městech, hlavně v Praze, mohla dobře vydělávat. V havířovském Šumbarku si násilníci i v týdnu občas vyhlédnou Roma, který jde z místní restaurace s diskotékou Bivoj, přeapadnou ho a zmlátí. O víkendu pak táhnou mezi domy, pokřikují rasistická hesla, házejí do oken nájemníků různé předměty včetně kamenů. Dvakrát napadli domy, v nichž bydlí Romové i etničtí Češi, zápalnými lahve-mi. „Je to někdy šílené, co se tu děje. Pokud policajti nezakročí, ať se pak nevidí, že se budeme bránit sami,“ řekl nám tehdy asi dvacetiletý Rom, kterého jsme oslovili na ulici. Na dotaz, jak často se tu násilníci ukáží, odpovídal jeho kamarád: „Někdy i několikrát za týden. Větší pochody, kterých se zúčastňuje asi tak kolem třiceti čtyřiceti nácků, asi tak jednou za měsíc.“ Opodál stojící paní, etnická Češka, k tomu pokyvuje hlavou, a dodává: „Drzost těch fotbalových výtržníků roste úměrně tomu, nakolik je policisté nechávají v klidu. Nedávno tu policie nechala projít asi třicet těchto mladých lidí. Ti pokřikovali rasistická hesla a policisté se tvářili, jako by se nic nedělo.“

Trestné výpravy pozvolna ustaly, když v Ostravě začal soud s útočníky, kteří v Šumbarku v rámci honu na několik Romů, málem umlátili šestnáctiletého romského mladíka. Bili jej kovovým klíčem gola, teleskopickým obuškem, kopali do něj a mlátili pěstmi. „Rasisti, velmi často i beztrestně, napadají Romy a způsobují jim újmu na zdraví, v některých případech i smrt. Nedivím se, že Romové emigrují, protože jak policie, tak justice mají embargo na tyto případy, což znamená, že se snaží tyto informace před veřejností utajovat. Pokud chceme zastavit rasistické násilí, tak společně se všemi občany. Jenom tak ukážeme svou sílu,“ uzavírá Ladislav Baláz svůj pohled na věc.

Evropské hodnoty

Evropská společnost se chlubí svými hodnotami či, přinejmenším, se na ně odvolává evropské politice. K oněm evropským hodnotám či k étosu, který z nich plyne, patří i solidarita se slabšími. A pomoc. Ta nemusí spočívat v opakovaném obdarovávání dotyčných, ale spíše ve snaze dostat lidi ze dna sociální pasti na stejnou rozjezdovou čáru s ostatními. A to nejde ani represí, ani ponižováním. Ke zlepšení přístupu ke skutečně chudým lidem nepomáhá ani prostý fakt, že lidé velmi špatně bydlí či vystěhování na ulici mohou být větší přítěží pro místní lidi i pro společnost jako celek než lidé alespoň do určité míry s bydlením spokojení. Prvním krokem v takové pomoci by měla být snaha o získávání vzájemné důvěry. A to v situaci, kdy města, obce či policie neberou obyvatele chudinských čtvrtí jako rovnocenné občany, není možné. Toto nerozumné jednání spojené leckdy i s úmyslným přehlížením trestných činů s rasistickým motivem policií, jsou kroky směrem opačným. A směřují k ještě větším problémům než jsou ty stávající.

Kontroverzní praxe některých obcí při pronájmu obecních bytů – perspektiva právní

Text: Mgr. František Valeš, právník

Popsané případy ilustrují kontroverzní praxi některých obcí při pronájmech obecních bytů. Typický scénář takové praxe je:

- nájemní smlouvy uzavírané se sociálně slabými občany, a to ve valné většině příslušníky romského etnika, jsou pro nájemce nevýhodné, umožňující ukončení nájemního vztahu za značně jednodušších podmínek, než jaké požaduje zákon

- obce se snaží prodávat části bytového fondu, v němž jsou byty nižší kvality, resp. sociální byty, jiným subjektům, např. za účelem rekonstrukce budov, která by pro obce byla příliš nákladná

- jakkoliv spadá agenda sociálního bydlení do působnosti obce, minimálně v rámci povinnosti pečovat o potřeby občanů obce (ve smyslu § 2 odst. 2 zákona o obcích), otázka bydlení je v momentě prodeje budov se „sociálními“ bytovými jednotkami převedena do pravomoci podnikatelských subjektů – nových vlastníků budov (případně se obce ještě před realizací prodeje snaží sociálně slabé nájemníky vystěhovat)

- vzhledem k nevýhodnosti nájemních smluv jsou nájemníci stigmatizováni i pro relativně marginální závazky, resp. dluhy, na jejichž základě jsou s nimi ukončeny nájemní smlouvy

- obce budí dojem, že sociálně slabým občanům věnují pečlivou pozornost, v některých případech využívají ve své prezentaci výstavbu bytů nižší kvality pro sociálně potřebné, přičemž však v tichosti přecházejí, že se jedná o tzv. „holobyty“, navíc často lokalizované na okraji obcí se špatnou dostupností, případně o zárodky sociálně vyloučených lokalit.

- navíc prodej takového bytového fondu se často jeví jako značně kontroverzní, vyvolávající podezření o korupčním jednání úředníků

- v důsledku takového postupu se nájemci i při zanedbatelných porušeních povinností spojených s nájmem dostávají do pastí nejistoty o vlastním bydlení, případně končí v bytech fakticky postrádajících náležitosti bytu, resp. majících spíše povahu ubytovny či přístřeší.

Velmi častá je zejména praxe **uzavírání nájemních smluv na dobu určitou, a to v trvání několika měsíců**. Takový postup sice občanský zákon nevyklučuje (resp. neznačí minimální dobu, na niž lze sjednat nájem), v praxi veřejné správy se však jeví jako velmi sporný, resp. neetický či přičicí se dobrým mravům. Faktickým dopadem takových smluv je totiž obcházení ustanovení občanského zákona o zániku nájmu bytu (zejména ve smyslu § 711 a 711a občanského zákoníku, výpovědní důvody, a následující ustanovení o náhradním bydlení). Nájemce v takovém případě nemá automatický nárok na prodloužení doby trvání nájmu, nachází se v trvalé nejistotě o bydlení v budoucnu. Ve spojení s tím je pak s nájemcem nájemní vztah ukončen, resp. není prodloužen, pro zanedbatelné porušení povinností; některé obce tak v podmínkách pro přidělení bytu uvádějí bezdlužnost vůči obci, a to v jakýchkoliv závazcích, kdy byt není žadateli přidělen či nájemní vztah prodloužen z důvodu dluhu s bydlením zohledně nesouvisícím (např. z důvodu nezaplacené pokuty za parkování), nebo např. z důvodu nezaplacení doplatku za služby spojené s nájmem (kupř. vodné). Taková praxe je přitom zřetelným obcházením zákona – jestliže je **důvodem výpovědi z nájmu** dle § 711 odst. 2 písm. b) občanského zákoníku nezaplacení nájemného a služeb spojených s nájmem po dobu 3 měsíců, u smluv na např. tříměsíční dobu lze nájem ukončit již po nezaplacení jedné platby za služby (nemusí se ani jednat o dluh na nájemném), a to pro nájemce bez možnosti soudní ochrany a bez nároku na náhradní bydlení či ubytování. Navíc, v praxi jsem se setkal s případy, kdy obec na základě těchto skutečností nájemní smlouvu neprodlouží, zároveň podá žalobu na vyklizení a po rozhodnutí soudu stanoví povinnost nájemce byt vyklidit (vystěhovat se) nájemce v tomto bytě nechá **nadále bydlet, aniž by s ním uzavřela nájemní smlouvu**. To je pak oficiálně prezentováno jako dobrá vůle obce, resp. jako příklad jejího pečlivého přístupu a ústupkům

Plíseň a vlhkost až v ložnici - podle majitele, firmy RPG byty, jde však o byt 1. kategorie, typ luxus

vůči sociálně slabým občanům. Přitom se však vůbec nejedná o ústupek – nájemce (quasi-nájemce) je totiž nadále povinen hradit nájemné i platby za služby v plné výši, přitom je v trvalé nejistotě, když může být kdykoliv vystěhován (jelikož byt užívá bez právního důvodu, tedy nájemní smlouvy, a z hlediska práva je vlastně v obdobném postavení jako tzv. squatter), nemá zaručenu ani minimální míru ochrany nájemce a navíc **nemůže uplatnit nárok na příspěvek na bydlení** (když povinným podkladem žádosti je nájemní smlouva). Na tyto okolnosti pak úzce navazuje řešení **otázky náhradního bydlení** – za situace, kdy nájemci není prodloužena smlouva a nemá nárok na náhradní byt ani ubytování, je mu obcí přidělen „byt“ mající povahu holobyty. Takový postup je obcí prezentován opět jako dobrá vůle, jakkoliv porušení povinností nájemce je takového charakteru, že by měl buď nárok na náhradní byt (tedy byt kvalitou, též lokalizací, a velikostí přiměřený bytu původnímu) nebo by u něj spíše vůbec nebyly dány podmínky pro ukončení nájemního vztahu (resp. výpověď). **Nájemné v takovém holobytě**, přes jeho velmi nízkou kvalitu, je pak v mnoha případech stanoveno ve výši stejné nebo fakticky dokonce vyšší, než nájemné ve standardních obecních bytech. Příkladem lze uvést situaci v Novém Jičíně, kde město v místním tisku oslavně prezentovalo výstavbu bytů nižší kvality pro sociálně potřebné, přičemž (vycházející z místního šetření) se fakticky jedná o ubytovnu (byt tvoří místnost ca. 15 m² s umyvadlem se studenou vodou a se společným sociálním zařízením, čítajícím dvě sprchy a dvě toalety pro cca 20 bytů, když není neobvyklé, že v jednom „bytě“ žije osmičlenná rodina...) a tyto byty jsou přidělovány právě i nájemcům, kteří mají zcela zanedbatelné dluhy vůči městu. Největším úskalím či negativem této praxe je fakt, že nedopadá pouze na občany, kteří své povinnosti neplní (tzv. neplatiče), nýbrž právě na osoby, které všechny povinnosti plní, případně se dopouští pouze malicherných porušení či prodlení (přičemž ta jsou u nich navíc někdy způsobena objektivními okolnostmi).

Taková praxe je pak v mnoha případech využívána i novými vlastníky budov, na něž přechází smlouvy nevýhodné pro nájemce a u nichž navíc není dána ani morální (natož zákonná) povinnost nájemní smlouvy nájemcům prodloužit nebo jim zajistit náhradní bydlení. **Odpovědnost za takový stav, zejména za tristní situaci, v níž se nájemci ocitají, padá v plné míře na obce, které by měly primárně dbát o potřeby svých občanů (speciálně těch sociálně potřebných, resp. ohrožených sociálním vyloučením)**. Značně kontroverzní, v mezích této povinnosti obcí, je samotná **praxe prodeje budov**, v nichž jsou sociální byty, aniž by

zároveň zajistily náhradní bytový fond pro občany sociálně potřebné (a jak již zmíněno, holobyty za takový náhradní fond považovat nelze). Pokud odhlédneme od nikoliv výjimečných podezření na korupční jednání při prodeji (která jsou velmi závažná, bytovou situaci nájemců však ovlivňují spíše okrajově a význam mají spíše z hlediska transparentnosti obce, resp. jejích reprezentantů a jejich trestní i politické odpovědnosti), zcela zarážející je fakt, že **hlavním dopadem prodeje bytového fondu je omezení práv nájemců z řad sociálně slabých občanů**, a to zejména příslušníků romských komunit. Na příkladu Roudnice nad Labem, kdy byly bytové domy prodány zcela zřetelně pod cenou pak lze ukázat ještě jednu podstatnou otázku – jakkoliv obce nepřevádí vlastnictví k jednotlivým bytovým jednotkám, domnívám se, že by měly postupovat **analogicky podle § 22 zákona**

o vlastnictví bytů (tzv. předkupní právo nájemce bytu) a byty by měly primárně nabídnout ke koupi nájemcům. To pak zvláště za situace, kdy je celý bytový dům prodán za cenu zcela zřejmě podhodnocenou, přínos pro rozpočet obce je zcela minimální a byty by si samozřejmě mohli koupit sami nájemci a následně společně pečovat o bytový dům. Samostatnou otázkou, která se nabízí v přístupu obcí k sociálně slabým občanům v oblasti bydlení, je **podezření na diskriminační přístup.** Cílovou skupinou sjednávání nevýhodných nájemních smluv a podmínek, jakož i ghetizace, jsou primárně příslušníci romských komunit, přičemž je často dáno podezření, že přístup veřejné správy, potažmo podnikatelských subjektů je vůči nim odlišný od přístupu k příslušníkům majority – je tedy dáno podezření, že se jedná minimálně o nepřímou diskriminaci ve smyslu antidiskriminačního zákona. K otázce diskriminace v bydlení viz více „Doporučení veřejného ochránce práv k naplnění práva na rovné zacházení s žadateli o pronájem obecního bytu“ ze dne 9. 3. 2010, http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/diskriminace/Obecní_byty.pdf, z jehož závěrů lze dovozovat existenci diskriminační praxe některých obcí.

Domy, které Roudnice prodala i s nájemníky soukromé firmě Bialbí bytové domy.

Foto: František Kostlán

Závěrem uvádím doporučení, jak se proti takové praxi obcí i jiných subjektů bránit. Jsem toho názoru, že přichází v úvahu **soudní ochrana**, jejímž východiskem může být **rozpor výše popisovaných nájemních smluv s dobrými mravy (ve smyslu § 3 odst. 1 občanského zákoníku)**, resp. obcházení zákona, a to typicky formou **žaloby na určení neplatnosti ukončení nájemní smlouvy.** Je-li ve věci dáno podezření, že postup pronajímatele je veden nerovným zacházením s nájemcem z důvodu příslušnosti k romskému etniku, ten se zároveň může obrátit na **Kancelář Veřejného ochránce práv**, který dle antidiskriminačního zákona poskytuje **pomoc při zpracování právních podání ve věcech ochrany před diskriminací.**

Jak již bylo v textu opakovaně zmíněno, ve věcech tzv. sociálního bydlení považuji za krajně zarážející a neakceptovatelné, že původcem uvádění sociálně slabých osob do ještě těžší sociální situace, zvláště v oblasti bydlení, a to navíc v některých případech s podezřením na diskriminační přístup, jsou obce, jejichž povinností má naopak být péče o potřeby občanů, a to zejména občanů sociálně potřebných. Obávám se přitom, že jediným prostředkem, jak praxi obcí změnit, je konfrontovat jejich kontroverzní postupy na základě soudních žalob.

Roudnice nad Labem: Vystěhování Romů, nátlak a podezření na korupci

Text: František Kostlán

Roudnice nad Labem se od okolních městeček nijak zvlášť neliší. Snad kromě snahy vystěhovat některé občany mimo hranice města a vydělat na tom. Pět rodinám z Masaryčky, jak tady říkají třem domům v Masarykově ulici obydlých Romů, odpojili ve druhé polovině března vodu. Malá část z těchto romských rodin končí ve slušných bytech v Roudnici nad Labem, další část je rozstěhována do okolních ghet

Dům s holobyty, kam roudnická radnice vystěhovávala některé Romy.

Foto: František Kostlán

v jiných městech a obcích, například do Ústí nad Labem či Bíliny, někteří z nich končí „Na cukrovaru“, kde má Roudnice dům s holobyty – skončili tam ti, kteří měli soudní výpověď z předchozího bytu. Žijí zde v jedné, někdy dvou místnostech až po osmi lidech. To vše proto, že město prodalo domy i s pozemky nezvykle levně soukromé firmě.

Odpojení vody platičům

Zástupci města tvrdí, že voda je odpojena v jednom domě kvůli poruše a ve druhém kvůli tomu, že někteří nájemníci ji neplatili. A ti, kteří ji platí, mají prostě smůlu. „Problémem je, že vodárna to vypne všem, protože jinak to nejde,“ řekl roudnický místostarosta Luboš Matek na jednání města s nevládními a dalšími organizacemi,

o které požádal Český helsinský výbor. Na místě se ovšem můžeme přesvědčit o opaku: nalézáme zde kohouty i vodoměry.

Poté, kdy město prodalo tyto tři domy soukromé firmě, místní lidé navíc ani nevěděli, komu konkrétně mají platit nájem. Bylo jim to podle jejich slov řečeno až po několika měsících. „Neplatíte z nás Bialbi doslova vyrobila,“ řekl jeden z nájemníků. „Ráda bych platila, ale nevíme komu, na jaké konto to máme poslat, prý nám to brzy řeknou,“ řekla po několikaměsíčním čekání další z nájemnic, z vedlejšího domu.

Hana Lukešová, někdejší jednatelka Bialbi bytové domy, však tvrdí, že číslo bankovního účtu všichni obdrželi a že bylo i vyvěšeno na radnici.

Další z tehdejších nájemníků na Masarykově ulici Eugen Mati má pro tvrzení, že Bialbi bytové domy s nájemníky nekomunikuje, pádný argument. A sice žádost o splátkový kalendář a následnou stížnost – ani na jeden z těchto dokumentů firma nereagovala. Ve své stížnosti Eugen Mati píše: „Dne 1. 2. 2010 jsem společnosti Bialbi zasílal žádost o splátkový kalendář, pomoci něhož chci hradit dlužné nájemné. Dosud jsem však nedostal žádnou odpověď. Mám zájem svou situaci řešit a svým závazkům vůči vaší společnosti dostát, ale pokud se mnou telefonicky nekomunikujete a na mé písemné žádosti neodpovídáte, nemám možnost nic vyřešit. Odmítám přijmout právní následky, které by vznikly tím, že společnost Bialbi nijak nereaguje na mé žádosti, protože z mé strany je snaha vyrovnat své dluhy.“

Podezření z korupce

Na začátku stálo rozhodnutí města prodat tři domy v Masarykově ulici obydlené Romy soukromé firmě. Kupcem se stala společnost s ručením omezeným Bialbi, která do té doby měla v obchodním rejstříku zapsanou komplexní nemocniční a ambulanci péči ve specializačním oboru psychiatrie. Obchod s nemovitostmi začala provozovat až s úmyslem koupě těchto domů, pod názvem Bialbi bytové domy. V té době byli mezi jejími jednatelem Jiří Pišveje a Jan Drahozal, přátelé místostarosty Luboše Matka.

Tři obytné domy se 43 byty a nebytovými prostorami, pozemky pod těmito domy a další tři (zastavěné) pozemky prodalo město firmě Bialbi bytové domy za 1,5 milionu korun. „Jestliže je cena bytu 35 tisíc korun, jak plyne z kupní částky, tak proč je nenabídlí ke koupi nám, nájemníkům,“ řekl k tomu Eugen Mati, který je již z Masaryčky vystěhován do Litoměřic. Opoziční zastupitel Pavel Šrytr, který s prodejem domů na Masarykově třídě nesouhlasil, a již vůbec ne za tuto cenu, podal trestní oznámení ve věci podezření z korupce, v němž mimo jiné píše: „Podávám tímto trestní oznámení na vedení města Roudnice nad Labem a jeho uvolněné zastupitele, plně zodpovědné statutární zástupce města p. Bakeše, p. Matka a p. Urbana, protože jimi a radou města stanovená cena 1,5 milionu korun za tři obytné domy č.p. 1470, 1492, 1502 (43 bytů) včetně pozemků 1923 m² je silně podhodnocena. Nezávislý autorizovaný soudní znalec nemovitostí mně sdělil, že skutečná odhadní cena těchto nemovitostí je dohromady 9,5 milionu korun. Na veřejném zasedání Zastupitelstva města Roudnice nad Labem, dne 2. 4. 2009 mně nebylo na otázku, proč je tento rozdíl v neprospěch města tak obrovský, politickými činiteli města zodpovězeno. Návrh, aby vše prošetřil nezávislý Kontrolní a Finanční výbor Zastupitelstva města Roudnice nad Labem, nebyl hlasováním přijat.“

Policie Pavlovi Šrytrovi po dvou měsících odepisuje: „Tímto vám sdělujeme, že vaše trestní oznámení podané na zastupitele města Roudnice nad Labem, po provedeném šetření, kterým bylo zjištěno, že nedošlo ke spáchání žádného trestného činu, bylo dne 5. 6. odloženo „aa“. „Policie se nezabývala tím, čím měla, protože oznámení jsem nepodal na zastupitelstvo, ale na konkrétní lidi z městské rady,“ říká Pavel Šrytr.

Podle odhadů zdroje z radnice, který si nepřál být jmenován a jenž je seznámen s místními cenami nemovitostí, by město za tyto nemovitosti získalo obálkovou metodou až ke třiceti milionům korun. Minimální tržní cenu po opravě domů odhaduje na 70 milionů korun: „Z nebytových prostor vzniknou další byty, domy leží v centru Roudnice, patří k nim i pozemky pod domy a je, například, možná i přístavba garáží či něčeho podobného: „Byty asi budou dražší, než je v Roudnici obvyklé, protože má jít o luxusní bydlení. Ale i kdyby prodali těch téměř padesát bytů za běžnou cenu, dejme tomu milion a půl v průměru za jeden, přijdou si na asi 70 milionů. Když prodají byty jako luxusní, tedy draž, a k tomu prodají i pozemky, může to jít i hodně přes stovku milionů korun. Od toho se samozřejmě musí odečíst náklady na rekonstrukci.“

Mazejte na ulici, nájemníci!

Nestandardní průběh mělo i samotné zasedání zastupitelstva 2. dubna 2009, kdy se o prodeji domů a pozemků na Masaryčce rozhodlo

Chodba domu s holobity, v němž bydlí až osm lidí v jedné dvou místnostech.

Foto: František Kostlán

valo. Na tomto jednání nebyl prodej těchto domů a pozemků zprvu schválen – a to z obav některých přítomných o osud nájemníků. Předsedající tedy udělal dvacetiminutovou přestávku, na níž se dohodl další postup. Do smlouvy mezi Roudnicí a kupcem byl – až na popud přítomného občana, který ani není členem zastupitelstva – vložen odstaveček, podle nějž je firma Bialbi bytové domy s.r.o. povinna sehnat odpovídající náhradní bydlení všem, kteří v těchto domech bydlí, bez ohledu na to, jestli jejich nárok na náhradní bydlení vyplývá ze zákona. A pokud tuto podmínku nesplní, je povinna za každý jednotlivý případ zaplatit městu pokutu ve výši 200 000 korun. Teprve poté roudnickí prodávající muselo odhlasovat odsouhlasení.

Jak nám potvrdil zdroj z roudnické radnice, kdyby nebyl tento odstaveček do smlouvy vložen, octlo by se hodně z Romů žijících v této lokalitě brzy na ulici, protože většina z nich měla na bydlení smlouvu na dobu určitou, nejčastěji na tři měsíce, a soukromá firma by jim nájem neprodloužila. „Nikoho nechci poškozit, nikomu nechci blížít,“ řekl současný jednatel Bialbi bytové domy František Vaněček, „ale my jsme komerční firma, chceme ty domy rekonstruovat a prodat, a proto také chceme ty lidi odtud co nejdříve vystěhovat.“ Podle informací z internetové verze obchodního rejstříku z firmy Bialbi bytové domy s.r.o. odešli všichni její jednatelem a jako jediný jednatel zde figuruje František Vaněček, respektive jím vlastněná firma LUPEKO, spol. s r.o. Jestli má firma Bialbi bytové domy jednoho či více tichých společníků, se nám zatím zjistit nepodařilo. Město by pak mělo další problém, který by alespoň částečně muselo řešit na vlastní náklady, protože by na jeho katastru bylo mnoho lidí bez přístřeší. Fakt, že vedení města se tímto prodejem připravilo o mnohem vyšší vylepšení rozpočtu, plyne z výše řečeného, svou roli však hrála i potřeba prodat nemovitosti co nejdříve: zastupitelstvo na popud vedení města hlasovalo ten den podruhé o téže věci, přestože to bylo v rozporu s jednacím řádem.

Nátlak a pokusy o podvod

Firma Bialbi bytové domy s.r.o. tak vedle nemovitostí získala i povinnost obstarat všem obyvatelům tří domů v Masarykově ulici odpovídající náhradní bydlení, a to i těm z obyvatele, kteří zde nebyli přihlášení a ani jinak podle zákona neměli na náhradní bydlení nárok. Tím momentem se staly rodiny z Masaryčky předmětem různých nátlakových metod. Podle našeho zjišťování mezi roudnickými Romy naprostá většina z nich (až na výjimky) nechtěla z Roudnice pryč, protože tam mají zapuštěné kořeny, jsou tam doma, líbí se jim tam. Druhým důvodem, proč chtějí zůstat v Roudnici, je obava z přestěhování do ghatt. Ta jsou nejen místními Romy považována za „poslední štaci“, z níž už není úniku. „Práci tam neseženete

Domy, které Roudnice prodala i s nájemníky soukromé firmě Bialbi bytové domy.

Foto: František Kostlán

a není tam dobrá atmosféra. Žije tam najednou příliš moc nervózních lidí bez budoucnosti, a podle toho to taky vypadá, třeba hádky jsou tam na denním pořádku," řekla nám jedna z nájemnic na Masaryčce. Uvedla i další negativní příklad stěhování do ghetta: „Do Bílínů teď vystěhovali Josefa Baláže, kterému je 82 let a je hluchý, i s nemohoucí manželkou, která jen leží. A dali mu podepsat, že už nenárokují náhradní bydlení od města ani od Bialbi. Balážovi jsou tak odtrženi od rodiny a nemá se o ně kdo postarat.“

Nátlak a následné potíže, kterými prošli všichni obyvatelé Masaryčky, si popíšeme na rodině, kterou tvoří Renata Kašparová, její druh Robert Horváth a jejich dvě děti. Bialbi poslala mezi Romy dvojici Berkyových, kteří se zaštiťují hlavičkou občanského sdružení Polabí (nepovedlo se nám s nimi do dnešna spojit). To sice nemá s firmou Bialbi bytové domy žádný právní vztah, jak potvrdila i Hana Lukešová, nicméně vyřizovala za tuto firmu prodlužování nájmu na Masarykově a nabídku nového ubytování, a zná například i výši dluhů jednotlivých lidí a jejich další data.

Podle Renaty Kašparové se stoupající tlak na vystěhování odehrál takto: Berkyovi (Polabí) napřed za nimi přišli a chtěli na její rodině, aby se z hezkého bytu 2+1 na Masaryčce vystěhovali do jedné místnosti na ubytovně v Brozanech, a nabízeli za to třicet tisíc korun na ruku. „K tomu jsem neviděla žádný důvod, podle smlouvy měla Bialbi sehnat odpovídající náhradní bydlení, ne ubytovnu. Navíc my nemáme žádný dluh, takže na mě řeči o zastavení vody a dalších možných problémech neplatí. Potom přišel pan Berky s tím, že nám sehnal byt 2+1, a hned mi strkal k podpisu smlouvu, že se vzdávám náhradního bydlení. Odmítla jsem ji podepsat s tím, že to udělám až poté, kdy dostanu smlouvu na nový byt. Tu však pan Berky vůbec neměl. Jak se nakonec ukázalo, Berky majiteli toho bytu neřekl ani to, že můj muž je Rom, namísto toho mu řekl, že se tam nastěhuje jen ve třech – já a naše dvě děti. Takže nás oba chtěli podvést.“

Cigány nechceme

Renata Kašparová vyslyšela tlak z radnice, aby si Romové hledali byty také sami a nenechávali to jen na městě, které hledá vhodné byty, přestože nyní už nemá tu povinnost, a na Bialbi bytové domy, která se k tomu smluvně zavázala. „Volala jsem třicetí lidem,“ říká Kašparová, když jsem přišla osobně, byt mi pronajmout chtěli, kdy jsem jim řekla, že můj druh je Rom, nebo když rovnou se mnou přišel, řekli vždycky NE,“ popisuje Kašparová situaci, kterou prošla téměř každá rodina z Masaryčky – nikdo z nich nezískal v Roudnici podnájem tímto způsobem. Svým způsobem to podle Kašparové potvrdil i Luboš Matek. „Řekl mi, že pro nás nemá v městském domě bydlení, protože místní nájemníci sepsali petici proti tomu, aby tam s nimi žili Cigáni,“ dodala Kašparová.

Tyto a další podobné nátlakové metody potvrzuje více na sobě nezávislých svědectví. Jeden z nájemníků například tvrdí, že mu byl nabídnut

úplatek 50 000 korun za to, když podepíše, že se vzdává náhradního bydlení. Hana Lukešová naopak tvrdí, že nájemníkům z Masarykové ubytování nabízeli a „spousta bytů jimi bylo odmítnuto.“ Ale to se vracíme v začarovaném kruhu: Nikde není psáno, že nájemníci z Masaryčky byli povinni přijmout první nabídku, mnozí z nich tvrdí, že nabízené náhradní bydlení nebylo odpovídající, jak by podle smlouvy mělo být, další si stěžují, že jim Bialbi nabídla byty pouze v ghettech okolních měst, a všichni svorně říkali, že nechtějí odejít z Roudnice.

Další podivný prodej bytů

Celkové dluhy na nájmech ve všech třech domech na Masarykové jsou podle místostarosty Luboše Matka 669 000 korun a na vodném dluží nájemníci z Masaryčky 270 000 korun. Jak dodal, město mělo snahu ubytovat Romy přímo v Roudnici, dokud kapacita bytů stačila, na prvním místě pak ty, kteří nic nedluží. Roudnická radnice sháněla byty i v momentě, kdy již nemusela, protože tato povinnost již ležela na Bialbi. „Město není povinno je vyhledávat, ale to neznamená, že budeme jen přihlížet,“ řekl Matek.

Městské byty však byly jako prvním přiděleny lidem, kteří nejenže dlužili, ale jeden z nich měl i soudní vystěhování (jiné lidi se soudní výpovědi přitom Roudnice bez milosti nastěhovala do holobytů). Potvrzuje to i Eugen Mati, který ve své žádost o sdělení informací píše radnici, že by rád věděl, „jaká jsou kritéria, podle kterých se přidělují byty obyvatelům z T. G. M. Bylo nám řečeno, že přednostně byty dostanou sociálně slabší občané a ti, co řádně platí své závazky. Dosud ale byly byty přiděleny občanům, kteří nespadají do žádné z těchto kategorií... Moje žena chodí neustále na MÚ (k panu Matkovi), kde je jí stále opakováno, ať si hledá sama podnájem nebo ať zjistí, kdo bydlí v městských bytech načerno, a za to bude její bytová situace řešena.“

Město však mělo možnost část Romů z Masaryčky nastěhovat do městských bytů, kterých mělo ještě nedávno okolo osmdesáti. Namísto toho ovšem přibližně polovinu z nich prodalo. Tento prodej je podle opozičního zastupitele Pavla Šrytra další příklad nejasného hospodaření s byty v Roudnici. Celkem 44 bytů prodala Roudnice firmě J. P. OBRAT a. s. PRAHA za 14,5 milionu korun. „Obálkovou metodou by město za tyto byty získalo ke třiceti milionům korun,“ sdělil Šrytr.

Tisíc korun za hlas ve volbách

Někteří z Romů z Masaryčky i z Cukrovaru říkají: „Můžeme si za to tak trochu sami.“ Důvodem je to, že v minulých obecních volbách volili Luboš Matka, respektive US DEU, za niž kandidoval. Tato strana každému z nich nabídla za hlas 1000 korun.

V Roudnici kandidovalo celkem deset stran a uskupení, proto byl každý hlas důležitý. „US DEU to určitě hodně pomohlo, protože šlo celkem o asi 400 hlasů, které díky tomu dostala navíc. Z deseti kandidátek se jich tak pět nedostalo na radnici, což je v Roudnici dost neobvyklé. US DEU proto mohla najednou dostat čtyři mandáty na úkor ostatních,“ dodává k tomu Pavel Šrytr z opoziční ČSSD.

DOPLÁCÍTE NA SVOU BARVU PLETI? (NA ÚŘADECH, NA ULICI, VE ŠKOLE NEBO V ZAMĚSTNÁNÍ?)

NEMUSÍ TO TAK BÝT!

VOLEJTE NA BEZPLATNOU LINKU: 800 307 307

ZDARMA POMÁHÁME OBĚTEM DISKRIMINACE A NÁSILÍ Z NENÁVISTI
A NABÍZÍME PRÁVNÍ POMOC

Násilí motivované nenávistí je násilí páchané na jiném pro jeho příslušnost k určité skupině lidí, které spojuje společná, většinou nezměnitelná, charakteristika. Touto charakteristikou může být skutečná nebo domnělá příslušnost k některé rase, etniku nebo národnosti, barva pleti, věk, sexuální orientace, vyznání nebo skutečnost, že osoba je bez vyznání, politické přesvědčení nebo příslušnost k určité sociální skupině. Násilí motivované nenávistí může nabývat různých forem. Může se jednat o verbální či fyzické útoky, zastrašování, vydírání, vyhrožování, útoky na majetek či hanobení pietních míst. Osoby ohrožené nebo poškozené násilím z nenávisti se mohou obrátit na nevládní organizaci ROMEA nebo In Iustitia, které mohou poskytnout jednorázovou nebo dlouhodobou podporu. Pište na romea@romea.cz nebo volejte 800 307 307.

In IUSTITIA

In IUSTITIA, o.s. - organizace zabývající se podporou obětí násilí motivovaného nenávistí a podporou komunit ohrožených neonacismem a násilným rasismem. Vznikla v návaznosti na předchozí projekty jiných občanských sdružení zabývajících se projevy rasismu a netolerance.

Kontakt

In Iustitia, o.s.

P.O.Box 15

111 21 Praha 1

tel./fax: +420 222 984 785

in-ius@in-ius.cz

poradna@in-ius.cz

www.in-justitia.cz

Násilí motivované nenávistí (hate crime)

Násilí motivované nenávistí je jakékoli násilí, které směřuje vůči osobě, jejímu majetku nebo jiné hodnotě z důvodu jejich skutečného nebo domnělého vztahu, souvazečnosti, náklonnosti, podpory nebo příslušnosti k určité skupině osob.

Násilí zahrnuje non-verbální útoky (symboly, znaky, gesta), verbální útoky (hanobení, podněcování), zastrašování, vydírání, vyhrožování, psychické a fyzické násilí, usmrcení, útoky na majetek a další podobné útoky.

Skupina osob je taková skupina lidí, které spojují skutečné nebo domnělé znaky jako například rasa, národnostní nebo etnický původ, barva pleti, víra, náboženství nebo skutečnost, že jsou bez vyznání, pohlaví, věk, zdravotní stav, sexuální orientace, politická příslušnost nebo přesvědčení, příslušnost k sociální skupině nebo jiný obdobný znak.

Občanské sdružení In IUSTITIA poskytuje těmto osobám poradenství a právní služby. Bezplatně:

Osobní jednorázová konzultace s právníkem/ právníčkou

- Poskytnutí základních informací o trestním řízení a postavení svědka a poškozeného
- Poskytnutí základních informací o možnosti náhrady škody za způsobenou zdravotní, materiální, případně jinou újmu
- Poskytnutí dalších informací (kam se obrátit ve Vašem městě)
- Zjištění informací a zhodnocení, zda Vám mohou být poskytovány další služby
- Konzultace může proběhnout v místě bydliště nebo na jiném bezpečném místě podle volby klienta
- Jednorázová konzultace může být poskytnuta anonymně

Další konzultace během trestního nebo správního řízení o útoku

- Provázení procesem trestního řízení nebo správního řízení, ve kterém je řešen útok vůči klientovi
- Sepisování podání (trestní oznámení, stížnost, odvolání)
- Klient vystupuje v řízení sám bez zmocněnce